

DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Deel XXIX. ZATURDAG den 25sten SEPTEMBER 1841. N. 39.

Levensschets van Daniel O'Connell.

"Gy beklaagt u, dat de naam van *O'Connell* ons steeds op de lippen zweeft, en dat al onze pogingen strekken tot het ten onder brengen van eenen enkelen persoon; maar dit is, omdat die persoon eene *magt* daarstelt."

"*Antwoord van* Wellington *aan de Ministers, in de kamers der Lords*, A. 1836."

Het is welligt niet ongepast, alvorens over *O'Connell* te spreken, zulks te doen voorafgaan door eenige bemerkingen, omtrent het tooneel, waarop by zyne gaven ten toon spreidt, het, in meer dan een opzigt, zoo belangwekkend Ierland.

De rampen, onder welke dit ongelukkig land gebukt gaat, in al hare byzonderheden te schilderen, zou een al te droef en donker tafereel opleveren, bepalen wy ons derhalve tot een meer algemeen overzigt.

Het is in het door de natuur zoo mild bedachte, maar door den mensch zoo gruwelyk onderdrukte Ierland, dat zich op dit oogenblik voor het oog der wereld een drama ontwikkelt, waarop de Engelsche aristocratie het oog met angst geslagen houdt en waarvan de ontknooping verschrikkelyk kan wezen, daar het welligt het overoud gebouw der Britsche staatsregeling aan het wankelen kan brengen.

Vier hoofdpersonaadjen zyn de vertooners van dit drama. Het Protestantsche Ierland, het Roomsch-Katholyke Ierland, het Engelsche Gouvernement en *O'Connell*. Beschouwen wy kortelyk den toestand van deze vier personaadjen. De Iersche bevolking verdeelt zich in twee zeer van elkander onderscheiden deelen. Het eerste deel, dat der ryke aristocratie, bestaat uit Anglo-Ieren, Anglicanen en Orangisten, deze aristocratie is op het regt der verovering gevestigd en telt volgens de jongste, in 1834 opgemaakte tabellen, ter nauwernood 800,000 zielen. Het andere deel is het arme democratische, het Inlandsche Roomsch-Katholyke gedeelte, bekend onder de benaming van de Milisesche Ieren; deze zyn de oude bevolking van het veroverde gewest. Dit nationaal gedeelte, waarby zich tegenwoordig de Presbyterianen van het Noorden en anderen, uit haat tegen de aristocratie, van de Engelsche Kerk afwykende protestanten hebben gevoegd, telt nagenoeg zeven millioen zielen.

In het eerstgemelde gedeelte loopt het verschil der fortuinen van een millioen tot vyftig duizend ponden renten. In het andere gedeelte zyn wel eenige uitzonderingen, door den handel en nyverheid veroorzaakt, maar heerscht overigens de volgende zoo eenvoudige als rampzalige klassificatie, uit het statistieke werk van den Heer *de Beaumont* getrokken; de meest bevoorregten doen driemaal daags een maal van aardappelen, de minder gelukkigen doen zulks slechts tweemaal daags, de armen slechts eens, de ellendigen, en hun getal is groot, dikwerf een geheelen dag en ja zelfs somtyds twee dagen, zonder eenig voedsel te nuttigen.

In Ierland ontbreekt het derhalve aan die midden-klassen, die den schakelketen tusschen den millionair en den behoeftige daarstelt, en die den eersten tegen eene regtstreeksche aanraking met den ander en den laatstgemelden tegen de onderdrukking des eerstgemelden behoedt. Honderd paleizen tegen duizen hutten van klei; een millioen bedelaars tegen honderd *Lucullussen*, ziedaar Ierland.

In deze verhouding zou de worsteling tusschen den overdaad hebbenden rykdom en de aan alles gebrek lydende armoede reeds voorlang voldongen zyn geweest, zoo de eerste niet de beschikking had gehad over de artillerie, de roodrokken en de *police men* van deszelfs zuster, de Engelsche aristocratie, die het arme gedeelte van Ierland steeds ten onder heeft gehouden en gebragt tot den staat van diepe ellende, waarin het zich thans gedompeld ziet.

De *Land-Beroerder*, zoo als de Whigs hem noemen, de *Koning Bedelaar* volgens de Torys en de *Bevryder*, zoo als de Ieren hem verklaren te zyn, *O'Connell*, in een woord, is in het ZuidWestelyk gedeelte van Ierland, in een bergachtigen en woesten streek van de provincie van Munster, in het graafschap van Kern en in de gemeente van Carhen geboren in 1774, een der ongelukkigste jaren voor Ierland, hetwelk er nimmer goede heeft gekend, de wettelyke dwingelandy was destyds in hare volle kracht. De aan hun geloof gehechte arme Ieren werden door drukkende straafwetten in eenen engen kring gekneld gehouden, en het nypende gebrek vormde geheele gewapende benden van roovers, die, onder de benamingen van *Whitte-Boys*, witte jongens of *Oak-Boys*, jongens van het eiken woud, eene soort van vogelvry verklaarde wezens, niet ongelyk aan die uit de roman van *Ivan-Hoe*, het land plat liepen en zich door hunne euveldaden wraak verschaften over de onderdrukking, welke de wetten hun deden ondervinden; twee jaren later kwam de Amerikaansche omwenteling den eersten maar ook den hevigsten schok aan Ierland geven.

De familie van *Daniel O'Connell*, van Milisesche afkomst had eene groote rol gespeeld in de bloedige gevechten van de Anglo-Normandische invasie. De *Beroerder* heeft als by erfregt den moed en den wrok overgenomen van zyne voorouders, hoofden van den Clan van Iverrarah, die, zoo als de kronykschryver *Hammer* zich uitdrukt, de kloeke ruiters van Bretagne, als wakkere stryders te voet en te paard, met den sabel in de vuist, ontvingen.

Een der laatste afstammelingen van dit geslacht, *Morgan O'Connell*, de vader van *Daniel*, bebouwde als pachter van het Protestantsch kollegie van Dublin, den grond, dien zyne voorouders in eigendom hadden bezeten; dit zyn verminderd aanzien heeft hem evenwel niet belet gehad zynen oudsten zoon *Daniel* een vry schoon fortuin na te laten, hetwelk gevoegd by hetgene hem door eenen nog meer gegoeden oom was nagelaten, dezen een voor eenen Ierschen katholyken vry gelukkigen stand verzekerde.

De eerste opvoeding van den jongen *Daniel* werd toebetrouwd aan de zorgen van een dier heethoofdige, gestrenge, van vaderlandsliefde blakende priesters, waarvan Ierland zoo vol is. Het schynt, dat men hem aanvankelyk voor de kerk heeft willen bestemmen. De Anglikaansche onverdraagzaamheid was destyds in hare volle kracht. Alle Roomsch Katholyke kollegiën waren in de drie ryken verboden, en de jeugd van Ierland had geene andere keuze dan alle onderwys te moeten ontberen, haar geloof te moeten afzweren of over zee eene wykplaats in andere landen te gaan zoeken. De vader van *O'Connell* verkoos dit laatste voor zynen zoon, hy zond hem eerst naar Leuven, by de Dominikaner-vaders en vervolgens naar St Omer by de Jesuiten, waar hy twee jaren verbleef, meerdere vorderingen in het boksen dan in het schryven makend. Ik weet niet, zegt de schryver *Shiel*, welke aanleidende oorzaak hem van besluit mag hebben doen veranderen, misschien wel heeft hy gevoeld te veel zucht voor het wereldsche te hebben, om immer een goeden monnik te kunnen worden, en heeft hy zich daarom in het vak der regten geworpen. De balie was kort te voren voor de Roomsch-Katholyken opengesteld. Hy verliet St. Omer, deszelfs missen, avonddiensten en vasten-getyden en te Middle-Temple een niet gering getal schapenbouten gebruikt hebbende, werd hy tegen Paschen van 1788 voor de balie van Ierland toegelaten. Dit jaar was nogmaals een noodlottig jaar voor Ierland, een bloedig jaar, en de jonge advokaat in zyn Vaderland aankomend, vond hetzelve in opstand, overwonnen, gestreng gestraft en verzuchtende onder al de ysselykheden van eene gruwzame krygswet; het eerste, wat zich aan zyn oog voordeed, waren Engelsche bajonnetten, galgen en lyken.

Men weet, hoe deze republikeinsche beweging, onder begunstiging van den invloed des eersten schoks van de Fransche omwenteling in 1789, aangeschokt was geworden door het Genootschap *der vereenigde Ieren*, hoe al de mindere klassen, zoo Protestanten als Katholyken, zich een oogenblik de hand gaven, tot verbreking van het Engelsche juk, maar ook hoe de gruwelen derzelfde Fransche omwenteling in het latere tydperk van 1793, die vereeniging in Ierland verzwakte en door tweespalt verlamde, zonder dezelve echter tot eene ontbinding te doen komen; hoe de Fransche expeditie, op het laatst van 1790, onder het bevel van den Generaal *Hoche* ondernomen, onverrigter zake terugkeerde, zonder zelfs de landing beproefd te hebben.

(*Vervolg op de vierde bladzyde.*)

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 23 September 1841.

ALZOO de personen van A. W. NEUMAN en J. F. NEUMAN wz. in kwaliteit als testamentaire Executeuren in den boedel van wylen JOHANNA CATHARINA CORPUS, zich by rekwest aan den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie vervoegd hebben, met verzoek om te mogen verkrygen *Brieven van Manumissie* voor den aan opgemelden boedel toebehoorenden slaaf FRANCISCUS URBANUS, (alias SISCO), oud 48 jaren, zoon van APOLONIA, bygenaamd LONTJE, zoo is het, dat de Heer Gezaghebber voormeld goedgevonden heeft zulks algemeen bekend te maken en een iegelyk, die eenig regt of pretentie op den gemelden slaaf mogt sustineren, opteroepen, om binnen den tyd van drie weken, na dat deze bekendmaking voor het eerst in de openbare dagbladen zal zyn geplaatst geweest, van hun vermeend regt of pretentie ter Koloniale Secretary dezes eilands aanteekening te doen; zullende na verloop van dien tyd de vereischte brieven van Manumissie verleend worden.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 24 September 1841.

NAMENS den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie wordt by deze bekend gemaakt, dat de zetting van het brood voor de volgende week, eindigende den 2 October als volgt is bepaald: het brood van vyftien Cents moet 16½ Oncen wegen en van mindere pryzen naar evenredigheid; zullende het zoogenaamde fransche brood van den voormelden prys een once minder mogen wegen; op pœne als by de Publicatie van den 16 Maart 1824 is vastgesteld.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

Gouvernements Wissels.

OP autorisatie van den HooogEd. Gestr. Heer Gezaghebber der kolonie wordt bekend gemaakt, dat er op aanstaanden Maandag, den 27 dezer, verkocht zullen worden Wissels op het Ministerie van Marine en Kolonien, ten bedrage van *dertien duizend Gulden*, betaalbaar *zes maanden* nazigt, bestaande in stellen van *f* 1000; met bepaling, dat het aanbod van agios in decimalen, met geheele centen te berekenen, zal worden aangenomen.

Die daartoe gading hebben, kunnen zich ter Administratie van Financien met beslotene billetten vervoegen op den bovengezegden datum, des morgens uiterlyk te elf ure.

Curaçao den 24 September 1841.
De Administrateur van Financien,
J. PH. BOSCH.

Gouvernements Wissel.

OP autorisatie van den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie wordt bekend gemaakt, dat er op aanstaanden Maandag, den 27 dezer, verkocht zal worden een Wissel op Liverpool, ten bedrage van £81. 18. 1., betaalbaar dertig dagen nazigt. Die daarin gading hebben kunnen zich ter Administratie van Financien met besloten biljetten vervoegen op den bovengezegden datum, des morgens uiterlyk te elf ure.

Curaçao den 24 September 1841.
De Administrateur van Financien,
J. PH. BOSCH.

Publieke Verkooping.

DE ondergeteekende zal op Maandag, den 27 dezer, by publieke opveiling, onder het Weeskamer gebouw, doen verkoopen:

De Plantagie VREDENBERG (alias KAAS KORAAL), EENIGE SLAVEN en MEUBELEN.

Die daarin gading hebben, kunnen de koopcondition by hem vernemen; zynde de Plantagie van heden af te bezien.

Curaçao den 10 September 1841.
A. EVERTSZ.

☞ Alsmede een HUIS en ERVE, gelegen in de Willemstad, 2de Wyk No. 138.
Curaçao den 24 September 1841.

Aan de Ingezetenen van Curacao.

In eene Volkplanting, alwaar, voor eenige en gedurende verscheidene jaren, door milde bydragen tot styving van het in Nederland opgerigte Fonds ter aanmoediging en ondersteuing van de Gewapende Dienst aldaar, de ondubbelzinnigste blyken zyn aan den dag gelegd van de warme belangstelling harer Ingezetenen in het lyden en de verzorging der dappere krygslieden, die tot verlossing van het dierbare Vaderland en tot herstel van rust en orde, hun leven in den slag van Waterloo gewaagd hebbende, daarby verminkt geraakt zyn of noodlydende betrekkingen achter gelaten hebben, daar kan men zich immers gerust verzekerd houden, dat, hoezeer door tydsomstandigheden aan die belangstelling eene tydelyke verflaauwing moge zyn teweeg gebragt, dezelve nimmer zoo geheel en al zou kunnen uitgedoofd worden, om, wanneer de nood het vereischt, niet weder te voorschyn te treden met diezelfde menschlievendheid en deelneming in het lot van ongelukkige natuurgenooten, zoo als die zyn, welke ter roemryke verdediging van de zaak van Oud Nederland en ter handhaving van deszelfs roem, in den Belgischen oorlog zich zelve opgeofferd hebben.

In die stellige verzekering en op het ontvangen eener uitnoodiging van het Hoofd bestuur des bedoelden Fonds tot dat einde, vergezeld van eenige exemplaren van het Verslag wegens het verhandelde in de Algemeene Vergadering van het Hoofdbestuur en de Afgevaardigden der Districts Commissien van het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de Gewapende Dienst over het jongstleden jaar, hernieuw ik met het volste vertrouwen op een' gunstigen weêrklank ten voordeele van dat Fonds, myn aanzoek by U, myne geachte Mede-ingezetenen en Landgenooten, om uwe welwillende bydragen tot ondersteuning eener Inrigting, die, zich allengs uitbreidende, tot de opneming en verzorging ook van hulpbehoevende individuen, in vroegere en latere oorlogen, op het veld van eer, slagtoffers van hunnen moed geworden, overgegaan is, en die, in hare gevolgen, na een tydsverloop van een vierde eener eeuw, zoo onberekenbaar nuttig en doeltreffend wordt bevonden.

Om U instaat te stellen met zaakkennis, daarover te oordeelen, vermeen ik niet beter te kunnen doen, dan een exemplaar van het bedoelde verslag hierby te voegen en de overige aan diegenen onder U ter hand te stellen, die met belangstelling in deze lofwaardige zaak, zich in staat zullen bevinden, om dezelve met succès te laten circuleren.

In de toespraak ter gedenking aan het vyfentwintig jarig bestaan dier Instelling door den Heer J. Teissèdre L'Ange, een der Hoofdbestuurders, gedaan in de gezegde Algemeene Vergadering zult Gy, myne geachte Landgenoten en Mede-ingezetenen, een geschiedkundig résumé vinden van de aangelegenheden dier Instelling, sedert haar ontstaan tot op den 29 Augustus ll., den dag, waarop die vergadering gehouden werd. Leest, bid ik U, die toespraak met aandacht, en 'er kan by my geen twyfel gewekt worden, dat niet elk onzer, die in ons vaderland belang stelt, en wie van ons zou hier eene uitzondering op den regel, die ons, als het ware, ingeschapen is en waaraan wy steeds getrouw gebleven zyn, willen maken? dat niet elk onzer de bewoordingen, waarin dezelve is ter neder gesteld, als zoo vele bewyzen, erkennen en huldigen zal, ter staving van het groote nut des bestaans en der instandhouding van het Fonds, ten welks behoeve, ik de vryheid neem uwe milde bydragen weder intereopen.

Slaat met oplettendheid de rekeningen van ontvangsten en uitgaven der administratie van het Fonds gade, en het zal U blyken, wat 'er in de onderscheidene provincien in Nederland en wat 'er in onze zuster-kolonien, in Oost en West-Indië, ten offer gebragt wordt ter onderschraging van een Fonds, opgerigt met het lofwaardig doel, om verdienstelyke krygslieden en schutters, die, zoo al niet voor ons zelve, dan voor de onzen of voor hen, welke ons als volksgenooten erkennen en met ons, onder dezelfde vlag, denzelfden Koning dienen, hunne ledematen, hun leven ten beste gaven, in hunne verminktheid of in hunne hulpeloos nagebleven bloedverwanten, uit erkentelykheid, te ondersteunen, te verzorgen en hun het leven dragelyk te maken.

Overtuigt U daarvan en ik geef my zelven de verzekering, dat, even als voorheen toen ik nog het genoegen had, met den alom geachten, ons te vroeg ontvallen heer C. A. Grave De Larrey, de commissie van dat fonds in deze kolonie uittemaken, my de zelfvoldoening zal te beurt vallen van, trots op de offers der Curaçaosche Ingezetenen, het berigt der gunstige slaging myner pogingen aan het geëerde Hoofd Bestuur te kunnen mededeelen.

In dat vertrouwen neem ik de vryheid hier achter eene lyst te laten volgen, waarop de bydrage, waarvoor elk uwer, die dezelve met zyne handteekening zal gelieven te vereeren, voornemens zyt inteschryven, kan worden bekend gesteld.

Ik heb de eer my te onderteekenen,
Het overgebleven lid der Commissie van het Fonds voornoemd in deze kolonie,
C. L. VAN UYTRECHT.
Curaçao den 21 September 1841.

☞ *De inteekeningslyst voor de bydragen aan het Fonds zal rondgezonden worden en ook op deze drukkery en op het Koloniale Ontvangers kantoor ter teekening verkrygbaar zyn.*

*** BEVALLEN den 20 dezer, van eene dochter, de Echtgenoot van
C. F. NEUMAN.
Curaçao den 24 September 1841.

CURAÇAO.

SCHYNGESTALTEN DER MAAN.
SEPTEMBER 1841.

L. K. Woensdag den 8 te 9 u. 37 m. 's morgens.
N. M. Woensdag den 15 te 1 u. 26 m. 's nachts.
E. K. Woensdag den 22 te 8 u. 56 m. 's morgens.
V. M. Donderdag den 30 te 11 u. 43 m. 's morgens.

Wy hebben *El Liberal* van den 14 en 21 doorgelezen. Die van den 21 maakt aan den lezer de aankomst van de engelsche pakket te La Guayra bekend, met berigten uit Europa tot den 16 Augustus; maar verontschuldigde zich, dat de tyd te kort was om eenige uittreksels uit de berigten te kunnen maken. Er wordt echter daarin vermeldt, dat Frankryk by voortduring druk bezig is zich te wapenen, waardoor de andere mogendheden genoopt worden zich ook in eenen gewapenden toestand te houden. De toestand van Spanje is verergerd ten gevolge van het protest der koningin moeder. De tegenparty van het gouvernement heeft zich deze gelegenheid ten nutte gemaakt om het land in beweging te brengen. Men zegt, dat het gansche schiereiland in beweging is. De kapiteins generaal van Valencia en andere provintien hebben verklaard met te kunnen instaan voor de getrouwheid van de troepen; ja zelfs te Madrid had men sporen van ontevredenheid by het garnizoen ontdekt. Hetgeen echter de meeste onrust baart, is het vermoeden, dat Frankryk den opstand aanstookt. Dit is ten minste de bewering der engelsche Couranten, waarby gevoegd wordt: dat Espartero het voornemen heeft om van het fransche kabinet te vorderen de verwydering van Koningin Cristina van Parys, hetgeen het fransche Hof zal moeten inwilligen. Kortom er bestaat vrees voor eene vredebreuk tusschen Frankryk en Spanje, en het gevolg hiervan zal zyn de tusschenkomst van de andere mogendheden om een oorlog in het zuiden van Europa te verhoeden.

Elders in dezelfde Courant van den 21 wordt het volgende gemeld:—

"Wy hebben vernomen, dat naar luid van de *Morning Herald* van den 14 Augustus, uit Engeland tien linie schepen naar de Vereenigde Staten van Amerika zouden vertrekken om de in vryheid stelling van Mc Leod te vorderen, en in geval van weigering den britschen gezant aan boord te nemen en den oorlog te verklaren.

"Geloofwaardige personen hebben ons

verhaald dit gelezen te hebben; onze eigene engelsche Couranten echter, welke tot den 16 Augustus loopen, bevatten dit berigt niet, en de tyd ontbreekt ons de gemelde Courant optesporen."

Uit de *Liberal* zien wy verder, dat behalve de commissie, welke naar Demerarie is gezonden om inlichtingen te vragen wegens het plaatsen van een militairen post aan den mond der Orinoco, de Heer Baralt als kabinets kourier naar Engeland is gezonden met instructien voor den aldaar residerenden venezolaanschen minister. Men had eerst het voornemen om den Generaal Soublette als buitengewoon gezant derwaarts te zenden, doch dit plan is niet doorgegaan.

Wy zien verder in deze Couranten, dat er troepen van het gouvernement van Nieuw Grenada de stad Popayan zyn binnen getrokken, en dat Obando en eenige zyner aanhangers naar het zuiden zyn gevlugt, waar zy zich waarschynelyk tot guerilla benden in het gebergte zullen formeren.

De President van den Ecuator schryft uit Pasto, dat hy op nieuw met eene krygsmagt tegen Obando had willen uittrekken; doch dat hem zulks door het Congres was belet geworden. Hy had echter de provintie Pasto bezet om dezelve tegen eenen inval van Obando te beschermen; verder dat deze provintie zich met den Ecuator had willen vereenigen, indien Obando meester van Nieuw Grenada ware geworden; maar dat deze provintie thans tot de regering te Bogota terug keert, na het verslaan der party van Obando. Nadat Cartagena en Rio de la Hacha zich op nieuw aan de gehoorzaamheid van Bogota hebben onderworpen, blyven de Federalisten geene andere plaatsen over dan St. Martha en Panama.

Het is langen tyd een vraagstuk geweest, of de Maan al of niet eenen dampkring om zich heeft, welke dampkring deze hemelbol vatbaar zou maken voor de bewoning van levendige wezens.

Oudere waarnemers hebben gemeend op de oppervlakte der Maan verschynselen te zien, die het aanwezen van een dampkring aanduidden, bvb. wanneer in eenige streek de Zon opgaat, en dat deze streek uit de duisternis ten voorschyn treedt, dan vermeenden zy vlokken van wolken aan de bergen te zien hangen, die wegsmolten, wanneer de Zon hooger gerezen was. Almede vermeenden zy nevelen over de vlakten uitgespreid te zien, die kleine hoogten of heuvels bedekten, welke te voorschyn kwamen, wanneer by hooger zonnestand deze nevelen zich oplosten. Alsmede vermeenden zy vulkanen in werkzaamheid gezien te hebben, kenbaar des nachts aan een verlicht puntje ter plaatse, waar deze vulkaan zich bevindt, en des daags aan het beurtelings zigtbaar worden en verdwynen van de randen dier kraters door de opstyging van den rook. Men meende ook eenen schemerrand gezien te hebben ter plaatse, waar de dag in den nacht en omgekeerd waar de nacht in den dag overgaat, en dergelyke sporen van het aanwezen van een maandampkring meer; doch thans lezen wy in de *Gaceta de Venezuela*, dat Doctor Robertson, in Engeland, een werk heeft uitgegeven, zynde hetzelve het resultaat zyner nasporingen op de maansoppervlakte, door middel van den grooten kyker te Armag, welke de grootste van de wereld is geweest, vóór dat die van de sterrewacht te Petersburg vervaardigd werd.

Uit deze waarnemingen schynt het te blyken, dat de Maan geenen dampkring heeft; ook wegens de byzonderheid, dat de bergen zeer scherpe randen hebben. Er is een berg, die zich 15,000 voeten steilregt verheft; en er zyn velen, die eene steile hoogte hebben van 5000 voeten. Op deze aarde ronden zich de bergen gedurig af door atmosferischen invloed; de scherpe hoeken verdwynen, de kruinen worden ronder, de valleyen worden gevuld met het afslytsel der rotssoorten; daar zulke afronding aan de hoogten op de maansoppervlakte niet merkbaar is, zoo besluit men, dat er geen atmosferische invloed plaats heeft. Ook vond de waarnemer geene vulkaan in werkzaamheid. Het blykt verder, dat men by verbeterde kykers waargenomen heeft, dat alle wolken en nevel verschyningen, welke men vermeende gezien te hebben, gezigtsbegochelingen zyn geweest, veroorzaakt door de onvolkomenheid van vorige kykers.

Het moet de inboorlingen van Curaçao niet onaangenaam zyn te vernemen, dat een hunner landgenoten eene aanzienelyke plaats heeft bekleed onder de vaderlandsche geleerden; het is daarom, dat wy de volgende levensschets overnemen, welke geplaatst is in het geschiedkundig Mengelwerk voor de provintie Noord Braband, door C. M. HERMANS.

Levensschets van Jan Esdré.

Den 30sten Juny 1748 werd Jan Esdré op het Eiland Curaçao geboren, waar zyn Vader, Godfried Carel Esdré, den post van Kapitein en Commandant der Militie en van tweeden Lid des grooten Raads bekleedde. Erfstadhouder Willem IV had hem dien post opgedragen, nadat hy byzondere blyken gegeven had van kunde in het ontwerpen van een plan tot bevestiging van zyn geboorte-eiland, waartoe hy, in eene vorige betrekking als Hoofd-Ingenieur, naar het Vaderland ontboden was. Jan Esdré was de oudste van elf Kinderen, die zyn Vader by Elisabeth Bertrand, Dochter van een' Koopvaardy-Kapitein, verwekte, en een tweeling; doch het Meisje, met hem gelyktydig geboren, stierf in hare kindschheid.

Tien jaren oud zynde, werd hy met zyn' Broeder Adriaan (in 1749 geboren), ter voltooying hunner opvoeding, naar Nederland gezonden, waar zy zich eerst op de Fransche Kostschool te Giesen, in den Lande van Altena, en later op de Latynsche Schole te 's Hertogenbosch, tot hoogere studiën voorbereidden. Leidens Hoogeschool was tot die studiën bestemd en tevens, dat zy beiden er zich voor het Leeraarambt by de Hervormden zouden bekwamen; maar de neiging tot de Natuurkundige Wetenschappen, hun door hunnen Vader van der jeugd af ingeboezemd, deed hen tot derzelver gezette beoefening overgaan; zoodat zy beiden in 1773 aan die Academie tot *Artium liberalium Magistri, et Philosophiae Doctores* werden bevorderd, na opentlyke verdediging hunner inaugurele Dissertatiën; die van Jan handelde *de natura fluminum*, waarachter een gedicht van J. le Francq van Berkhey voorkomt, die van Adriaan *de acte libellandi.*

De Hoogeschool verlaten hebbende, wilden zy, ten einde met hunne verworvene kundigheden ook anderen nuttig te wezen, het verzoek niet weigeren van eenige beminnaren der Natuurkunde te Dortrecht, om in die stad een Physisch Collegie op te rigten. Hier deed Jan Esdré zich door vertaalde en oorspronkelyke werken zeer gunstig kennen, maar verwisselde, door omstandigheden daartoe gedrongen, Dordrecht met Heusden, als woonplaats, waar zyn Vader geboren was, en waar zyne ouders sedert 1760 zich hadden nedergezet. Het bestuur van het opgerigte Physisch Collegie liet hy aan zyn' broeder Adriaan over, die, na by die inrigting verscheiden jaren onvermoeid werkzaam geweest te zyn en veel wetenschappelyk nut te hebben gesticht, aldaar in 1822 overleed.

Toen Jan Esdré de Leidsche Academie verliet, strekte zyn wensch zich uit tot een hoogleeraarambt in de Wysbegeerte; en zyn leermeester Allemand poogde kort daarna, doch te vergeefs, om hem als zoodanig aan de Geldersche Hoogeschool te doen benoemen. Men miskende intusschen zyne verdiensten niet; in 1780 reeds werd hy Lid van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap;—en zeven jaren later werd hem, ongevraagd, het Profesoraat in de Wysbegeerte, aan de Vriesche Hoogeschool, aangeboden; doch gevoelende, dat hem het Latyn spreken, sinds veertien jaren ongewoon, niet vaardig genoeg meer af zou gaan, meende hy liever voor deze eervolle benoeming te moeten bedanken.

Esdré, aan het Huis van Oranje getrouw, nam in de herstelling der orde van zaken in 1787, te Heusden, een werkzaam deel, hoewel al de gevolgen, die er uit voortsproten, niet door hem werden goedgekeurd.— Tot den post van Ontvanger der Convooijen en Licenten, als belooning voor zyn betoonden yver, geroepen, nam hy denzelven met voorbeeldelooze getrouwheid en nauwkeurigheid waar tot in den jare 1795, toen hy, ten gevolge van de voorgevallene omwending, die betrekking verloor.

Sedert dien tyd tot in 1813 leidde hy een ambteloos en eenigzins afgezonderd leven, zich zelden in gezelschappen begevende; alleen onttrok hy zich niet aan de byeenkomsten van het Departement Heusden der Maatschappy; *Tot Nut van't Algemeen,* dat hy mede hielp oprigten. Voorts waren zyne uren gewyd aan Natuurkundige nasporingen en proeven, met name electrische, of aan het bestuderen van voorwerpen der Natuurlyke Historie uit onze gewesten, in zyn Kabinet voorhanden, dat onder andere, met in hunne soort zeldzame opgezette Visschen prykte.

Na den heugelyken ommekeer van zaken in 1813, werd Esdré in zynen post als Ontvanger hersteld, maar zag zich gedrongen eerlang zyn ontslag en pensioen te vragen, daar de omslagtige wyze, waarmede de uitoefening van dit ambt sedert gepaard ging, hem de waarneming te moeijelyk maakte. Hy verkreeg beide en mogt nog tien jaren in ambtelooze rust leven.

Esdré overleed namelyk op den 23sten Mei 1823, dus den ouderdom van 75 jaren bereikt hebbende, en volgde zyn' broeder Adriaan slechts een jaar later in het graf. Hy had een beminnelyk karakter en betoonde zich, in zyne laatste pynlyke levensdagen, een' even onderworpen Christen als gelaten wysgeer. Geen wonder dus, dat hy zynen vrienden dierbaar en algemeen bemind in Heusden was, waar hy in onderscheidene betrekkingen, als Burgemeester, Regent van liefdadige Gestichten en als Ouderling der Hervormde Gemeente, door zyne veelvuldige bekwaamheid niet alleen veel nuts stichtte, maar zich ook buitendien altyd bereid betoonde om anderen nuttig te zyn. Dit bleek ook uit zyne krachtdadige medewerking aan de oprigting eener School, voor het kosteloos onderwys van kinderen uit den minvermogenden en behoeftigen stand uitsluitend bestemd. Doch aan deze menschlievende hulpvaardigheid paarde hy eene zoo diepgaande kennis in de Natuurkundige Wetenschappen, zulk eene bedrevenheid, in het zelf vervaardigen van de meeste werktuigen by zyne physische proeven benoodigd, dat hem onder Nederlands Natuurkundigen geene onaanzienlyke plaats toekomt.

Behalve door zyne reeds genoemde Academische Wis- en Natuurkundige Proefverhandeling, gaf hy daarvan voor het geleerd publiek bewyzen, door de volgende Geschriften: 1. *Natuur- en Wiskundige Verhandeling over het aanleggen en versterken der Dyken*, door Mr. P. van Bleiswyk, Raadpensionaris enz., *uit het Latyn vertolkt, en tot nut der Landgenooten met Aanmerkingen vermeerderd en opgehelderd*, Leiden 1778, gr, 8°;—2. *Beschryving van een Mineralogisch Zak-Laboratorium*, enz., door G. von Engeström, *uit het Engelsch vertaald, en met eenige Aanmerkingen en bygevoegde Werktuigen vermeerderd*, Leiden 1780, 8°, welk werk door Le Francq van Berkhey, van eene beredeneerde Voorrede is voorzien. 3. *Inleiding tot de kennisse der Natuurlyke Wysbegeerte, of eenvoudige onderrigting van de eerste grondregels der Proefondervindelyke Natuurkunde, in gemeenzame Gesprekken voorgedragen*, enz., in 6 Deelen, met de *noodige* Afbeeldingen, van 1782—1785, te Leiden, in gr. 8°. 4. *Berigt wegens een Luchtverschynsel, vertoonende eene zonderlinge, toenmalige breking en scheiding der Zonnestralen, door eene Wolk veroorzaakt*, opgenomen in de *Verh. van het Prov. Utr. Genoots.* II Dl., bl. 308—312 (met eene Plaat, door den Schryver geteekend, die dit verschynsel den 2den September 1781, te Heusden waarnam). en 5. *Kort Bericht aangaande de gelegenheid der Stede, Plaatsen en Lande van Heusden, als ook in 't byzonder over de Geborenen, Gedoopten en Gestorvenen aldaar* (geplaatst in de *Verhand. der Natuurk. Geneeskundige Correspondentie-Societeit in 's Hage*, voor 1782, bl. 145—187.)

Onder zyne nagelaten Handschriften komt eene, voor de drukpers gereede, en, geheel afgewerkte uitvoerige *Verhandeling over de Gaz-Scheikunde*, voor, die dit onderwerp in drie Deelen behandelt, van de noodige Teekeningen is voorzien, doch tot hiertoe het licht niet zag.

(*Vervolg van de eerste bladzyde.*)

ben; hoe de opstand in 1798 uitbrak; hoe een nieuw Fransch leger, onder aanvoering van den Generaal *Humbert*, te laat kwam om dien opstand te ondersteunen, maar nog vroeg genoeg, om zich door eene overmagt te zien omsingelen en zich krygsgevangen te moeten geven; hoe Engeland het uitgeputte en verwonnen Ierland den voet op den nek zettende, de concessiën, die voor het gevecht gedaan had, weder introk en zyne overwinning misbruikte, om Ierland onder zyn yzeren juk terug te brengen; hoe er zich in weerwil van al de welsprekendheid van *Grattan*, dien *Demosthenes* van het Iersche parlement, achttien leden van hetzelve laag genoeg betoonden, om hunne staatkundige onafhankelykheid voor geld te verkoopen, en hoe het parlement van Ierland zich zelf vernietigde by een besluit, hetwelk *Pitt* meer dan een millioen ponden sterling kostte. Al die gebeurtenissen behooren tot de geschiedenis van Ierland; wy zullen er derhalve niet by stil staan, maar ons vergenoegen met op te merken, dat in eene vergadering van advokaten van Dublin, belegd tot het opmaken van een protest tegen de *acte van vereeniging*, een jong mensch van 24 jaren herhaalde malen het woord voerde en zich deed onderscheiden door zyne hevige uitvallen tegen de nieuwe onderdrukking, welke Engeland zich veroorloofde en tegen de wettelyke vernietiging der onafhankelykheid van zyn land. Deze jongeling was *Daniel O'Connell.*

Van 1798 tot 1810 bepaalt *O'Connell* zich tot zyn beroep van advokaat, verwerft hy zich eenen eersten rang aan de balie en vestigt hy allengs de eerste grondslagen van zynen staatkundigen invloed. Ongeregtigd verklaard tot het vervullen van eenige staatsbediening, verstoken van alle regten, behalve die van ontzettende belastingen te betalen, bestonden de katholyken in Ierland naauwelyks meer als burgers.— *O'Connell* nam het besluit om met het eenige middel, hetwelk men te zyner beschikking had gelaten, zyne welsprekendheid, al die kluisters een voor een te verbreken; zyn roem als advokaat diende hem wonder wel in dit zyn voornemen, om als *bevryder* van zyn volk op te treden.

O'Connell heeft thans de balie vaarwel gezegd, maar dertig jaren lang is hy gelyktydig de werkzaamste advokaat en yverigste volksmenner geweest. *Shiel* beschryft hem in dit tydperk zyns levens op de volgende wyze.

Reeds voor het opgaan der zon zit hy in zyn fraai hotel van Merrion-Square, in zyn studeer-vertrek, verdiept in het aanzien der menigte bundels papieren, die rondom hem liggen uitgespreid. Eenige uren later verschynt hy aan de vier hoven (*four courts*), het paleis van justitie te Dublin, doorloopt in de volle kracht van eene bloeijende gezondheid, met haastigen tred, de voorzaal, dragende, met eene gansch vaderlyke zorg, tegen zyne borst gedrukt, een grooten zak, zoo vol met papieren, dat zyn gespierde arm moeite heeft denzelven te torschen. Hy is omgeven door eenen levenden ringmuur van cliënten en procureurs, die met uitgereikte halzen, luisterende ooren en open monden, hem staan aan te staren, om als het ware in der vlugt eenig advys op te vangen, hetwelk zy in last hebben, hem voor niet af te knarpen, en die beurtelings in schaterend gelach uitbersten om zyne luimige vrolykheid en beurtelings rillen, wanneer hy eenen hoogeren toon aannemende, zich tot profeet opwerpt en hun verkondigd, dat het uur van Ierlands verlossing niet ver meer af. Maar de tyd van de pleidooijen is daar; hy doorvliegt als het ware al de zalen, hy alleen verrigt het werk van een twintigtal *confreres* en doorspekt ieder crimineel, politie of correctionneel pleidooi met eene oratorische opwelling over de *Acte der Unie* en het Engelsche dwangjuk; maakt den geringsten zyner cliënten tot den vertegenwoordiger van geheel Ierland en zakt zyne *honoraria*, met de beste trouw der wereld, als iemand, die zich geheel aan de belangen van zyn land opoffert. Het slaat drie ure; de regters verlaten hunne zetels. *O'Connell*, geheel in zweet, loopt naar de *Meeting*, die in de eerste *tavern* de beste vergaderd is. Daar bestiert hy den dwarrelstorm der volks-debatten met zulk eene magt van longen en zulk eene verdubbeling van veerkracht, dat hy, gansch versch, zynen dag hiermede schynt te beginnen. Ten 7 ure verwacht hem een banket, daar zal hy zich den vrolyken gast betoonen, zal er een half dozyn lofredenen op Ierland houden, zich eerst laat in den nacht huiswaarts begeven en voorts zyne krachten door eenen korten slaap herstellen, om den volgenden dag op nieuw te beginnen.

Op eene andere plaats schildert *Shiel* den advokaat *O'Connell*, met den staattiedegen op zyde het *lever* van den onderkoning bezoekende, zich in de rangen der onderdrukkers van zyn land vermengende en zich zoo opgeblazen en kruipend als zy zelven gedragende; of wel zich met den olyftak in de hand, in groote plegtigheid, naar het strand van Dunleary begeven, om er zyne Majesteit, Koning *George IV*, geknield te verwelkomen; en om geene tint aan de zoo onderscheiden kleuren van dat portret te doen ontbreken, vertoont hy ons eindelyk *O'Connell* zoodanig, dat een Jury van Dublin, zoo dezelve uit knappe gezworenen was zaamgesteld, hem, op het enkelen gezigt af, schuldig aan hoog verraad zou verklaren; zoo zeer geeft zyne gansche houding, zyn geheel gelaat en elk zyner gebaren te kennen, dat nationale trotsch zyne gansche ziel vervult, en dat zyne eenige leus is: *De onafhankelykheid van Ierland, of de wereld in lichte laaije vlam.* Dan eens gaat hy te voet met zyne paraplui over den schouder, dan eens vertoont hy zich gezeten in zyn ryk en schitterend rytuig, met moedige paarden bespannen en reeds van ver te erkennen aan zyne groene liverey; maar in beide gevallen, schynt al wat hem ontmoet, hem eerbiedig de baan te ruimen.

In 1815 bevond hy zich in eene meeting te Dublin; met de hevigheid die hem kenmerkt, bestempelde hy er den gemeenteraad dier stad met de benaming van *Bedelaars-raad*; een advokaat, met name *Esterre*, afkomstig van eene familie van uitgeweken Fransche Protestanten, en lid van den raad, beschouwde zich als hierdoor persoonlyk beleedigd en zond hem een cartel. *O'Connell* weigerde aanvankelyk het duel en ontkende iemand persoonlyk bedoeld te hebben; zyne tegenparty hield aan en dreigde hem met een vuistslag; zyne vrienden zelven verklaarden hem, dat hy moest vechten, de pistool werd tot wapen verkozen en de uitdager boette het met zyn leven. *O'Connell* wanhopig over zyne behaalde overwinning, begaf zich, zoo met zyne als met de getuigen van *Esterre*, naar de kerk, zwoer plegtiglyk nimmer meer te zullen duelleren en deed der weduwe van zyne tegenparty een pensioen aanbieden ten bedrage van het jaarlyksch inkomen van haren man. De gemeenteraad van Dublin besloot evenwel, dat dit aanbod niet zou worden aangenomen en versprak de door *O'Connell* aangeboden som uit zyne fondsen.

Het revolutionnair *Genootschap der vereenigde Ieren*, waarvan wy gewag hebben gemaakt, was opgevolgd geworden door het *Roomsch Katolyk komité*. Een winkelier in zyden stoffen te Dublin, met name *John Keegh*, een man van grootere kunde, dan men van zynen geringen stand en weinige opvoeding zou hebben kunnen verwachten, had dit genootschap gevormd, staande gehouden en in deszelfs handelingen bestierd; met zynen dood verloor het genootschap al deszelfs klem, en op het vertrouwen af der gunstige beloften van Koning *George IV*, werd hetzelve geheel ontbonden. Die beloften bleven echter onvervuld en in 1823 bevonden de Iersche Katolyken, steeds onder het Engelsche juk verzuchtende, zich zonder eenig punt van vereeniging en gezamentlyke werking, toen *O'Connell* en *Shiel*, tot dus verre vreemd aan elkander, ja zelfs eerder vyandig de eeń tegen den ander, elkander by een gezamentlyken vriend in het gebergte van Wicklow ontmoeten en het plan ontwierpen, om de Katholyke party in Ierland aan den staat van vernedering, waarin dezelve gedompeld was, te onttrekken. Eenige maanden later bevonden twintig personen zich vereenigd in de *tavern* van *Dempsey* te Dublin, en vormden zy aldaar de kern van dat ontzettend *Katholyk Genootschap*, hetwelk zes jaren later, in 1829, zich over het geheel Ierland uitstrekte, zyne besluiten klem byzette door de stemmen van zeven millioen menschen, en aan het ministerie *Wellington* en *Peel* de gewigtige en gedenkwaardige *Emancipatie-wet*, uit vreeze afperste.

Een enkel woord meerder over dit genootschap.

Het is een extra-legaal Gouvernement, voorzien van deszelfs budget, schatkist, advokaten, prokureurs en dagbladen, hetwelk gansch Ierland in eenen enkelen dag op de been kan brengen; hetwelk zich heeft opgeworpen tot beschermer van het volk, tot onvermoeiden controleur van al de handelingen van het Engelsch gouvernement; en hetwelk door de kracht van een louter zedelyk en daardoor des te vermogender gezag, de orde uit de wanorde zelve heeft weten te doen ontstaan. Een centraal, te Dublin zitting hebbend komité, zaamgesteld uit leden, waarvan de wyze van verkiezing, naar gelang der omstandigheden verschild heeft, vertegenwoordigt het Genootschap, en neemt al de maatregelen, die voor de gemeene zaak dienstig worden geacht.— Dit komité vergadert op vaste tyden, onderzoekt en bediscutieerd de wetten, die aan het parlement worden voorgedragen, gispt de handelingen van het Gouvernement en van deszelfs agenten, neemt besluiten en smaakt dezelve door middel van zyne dagbladen bekend; in één woord, het gaat te werk als een wezenlyk parlement, waaraan niets ontbreekt dan de magt, om zyne wetten voor een ieder verbindend te maken. Het heffen der omslagen, die in 1835 op eene penny voor ieder lid gesteld waren, is, ter ontduiking van de werking van het Engelsche parlement, op verschillende wyzen behandeld geworden. Een en andermaal als inconstitutioneel ontbonden, herstelt het Genootschap zich steeds onder eenen anderen naam en onder andere vormen, maar de zaak blyft altyd dezelfde; zoo noemde het zich onder anderen in 1829, *het Katholyk Genootschap*; in 1837, *het algemeene Iersche Genootschap*; in 1839, *de Voorloopige Maatschappy*, en thans voert het de benaming van *Nationale Vereeniging.*

(*Het vervolg hierna*).

Deze Courant wordt gedrukt en uitgegeven ter Drukkery van A. L. S. MULLER & J. F. NEUMAN wz., in de Willemstad, Breede Straat, Huis No. 79. De prys derzelve is f 12. 's jaars, te betalen om de drie maanden. De prys der Advertentien is 25 Centen per regel, doch voor eene Advertentie van slechts een regel, betaalt men 50 Centen.